

Kenyérmaradék a szögesdróton át

Interjú Jean Ziegler szociológussal

Az Ön tapasztalata szerint miért gyűlölik Dél népei a Nyugatot?

Először is: a megsebzett emlékezet politikai tudattá válik. A Dél népein – és ez ma 4,9 milliárd embert jelent a Föld 6,7 milliárdos népességéből – 500 év óta a fehérek uralkodnak, vagyis a világ népességének legfeljebb 24,6%-a. A gyűlölet második forrása a nyugati emberjogi politika két-színűsége, a harmadik pedig a finánctóke kannibalisztikus világrendje, amely most a pénzügyi válsághoz vezetett.

Mit jelent a kannibalisztikus világrend?

A finánctóke diktatúrájában naponta 47 000 ember hal éhen – ezen belül 5 másodpercenként egy gyerek –, és több mint egymilliárd ember alultáplált. Délen nőnek a hullahegyek, Nyugaton az aranyhegyek. Más szavakkal: a kannibalisztikus világrend gyilkos, és ugyanakkor abszurd – mert az ENSZ világélelmezési tájékoztatója szerint a mezőgazdaság ma világszerte 12 milliárd embert tudna eltartani, szinte a világ népességének dupláját. Nincs itt semmi végzettség. Az a gyermek, aki éhen hal, valójában gyilkosság áldozata.

2009-ben megjelent könyvében Ön azt írja, hogy a nyugati kormányok kétszínűen alkalmazzák az emberi jogokat és a demokráciát. Meg tudná világítani ezt egy időszerű példán?

Olyan adatok állnak rendelkezésemre, amelyek azt támasztják alá, hogy bizonyos nemzetek feletti vállalkozások – például Kolumbiában – nem rettennek vissza attól, hogy lelővessék a számukra kényelmetlen szakszervezeteket.

Mely vállalkozások?

Nem szeretnék neveket mondani. Túlságosan nagy a kockázata annak, hogy beperelnek.

Mivel tudja bizonyítani a nyugati politika kétszínűségére vonatkozó tételét?

Amikor az ENSZ Emberjogi Tanácsa 2009 januárjában azt követelte, hogy állítsák le a gázai gettóban az izraeli megszárlást, amelyben 1400 palesztin halt meg, és több mint 6000 nő és gyermek sebesült meg súlyosan, a nyugati ENSZ-nagykövetek megtagadták hozzájárulásukat. Hat héttel később azonban 22 000 kéksisakost akartak küldeni a darfuri háborúba, amelyben három afrikai nép ellen folyik népiirtás. Dél nagykövetei csodálkoztak: úgy tűnik, az EU-nagyköveteknek nem számít különösebben, ha fehérek arab gyerekeket égetnek el, de egy afrikai háborúba be akarnak avatkozni.

A Nyugattal való szakítás példájaként Ön Bolíviára utal, ahol nemrég újból elnökké választották Evo Morales-t. Hogyan fest ez a szakítás?

Előrelátóan és okosan. Evo Morales személyében 500 év elnyomás és kizsákmányolás után 2006-ban először választottak elnökké egy indiánt. Bolíviában felkel egy olyan nép, amely ellenállóerejének köszönhetően szakít azokkal a nyugati ipari konszernekkel, amelyek kizsákmányolják a népet és a természeti kincseket. Kormányzásának első hat hónapjában Evo Morales 201 ércbánya-, kőolaj- és földgáz-társaságot vett át. Nem államosította őket, mivel Bolívia rá van utalva a technikai tudásra. Ehelyett Norvégiához fordult, amely északi tengeri kőolajkin-

cse miatt rendelkezik a szükséges technikai tudással. A norvégok minden gáz- és kőolajmezőre vonatkozóan kiszámították azt a jövedelmezőségi határt, amely a Texaco, a Shell, a BP és a többiek számára szükséges ahhoz, hogy tovább dolgozzanak a bolíviai állam számára.

Hol fekszik ez a jövedelmezőségi határ?

Átlagban az olajexport-bevételek 18%-a. Ily módon a korábbiakkal ellentétben már nem 95% folyik be az olajkonszernek zsebébe, hanem 82%-ot a bolíviai állam, s ezzel a nép kap meg. Ezzel a pénzzel Bolívia olyan nemzetté változik, amely egyenrangú partnerként tárgyalhat a Nyugattal egy új, világméretű társadalmi szerződésről.

Mintakép jellege van-e ennek az eljárásnak a békés együttélésre nézve?

Megfelel ama minimális igazságosság követelményének, amellyel tartozunk Dél népeinek.

Miből fakad az Ön szenvedélyes elkötelezettsége?

Fiatal éveimben, Lumumba elnök meggyilkolása után az ENSZ ifjúsági szakértőjeként Kongóban voltam. Kalinában, a Hotel Palace-ban szállásoltak el minket, géppisztolyos ENSZ-katonák őriztek szigorúan, és szögesdrótkerítés védett minket. Minden este halk zene mellett ültünk asztalhoz az étteremben, és megfigyeltem, a szakácsok hogyan dobálják át az ételmaradékokat a drótkerítésen. Éhezők vetették rá magukat a salátára és a kenyérdarabokra. De a biztonságiak rögtön ütlegekkel kergették el őket. Megfogadtam magamnak, hogy soha többé nem akarok a hóhérok oldalán állni. Akkor ugyanis felfogtam, mi számít az életben.

Ön következetesen a Dél népeinek nézőpontjából szemléli a világ állapotát. Mi vezérli ebben?

Kilenc éven át voltam az ENSZ jogi és élelmezésügyi különtudósítója. Egy alkalommal a következőket tapasztaltam: A guatemalai Chocotan-fennsíkra érkezem, és találkozik az éhínség sújtotta majákkal. Ők azt hiszik, most végre érdeklődik valaki irántuk, és törődik a nagybirtoikosok halálbrigádjainak áldozataival. De abban a pillanatban, amikor munkatársaimmal felírjuk azoknak az embereknek a nevét és sorsát, akiket megkínóztak, és akiknek a földjét kisajátították, elárulom őket...

Ezt meg kell magyaráznia...

Mihelyt az ENSZ közgyűlése elé tárom beszámolómat, és megfelelő követeléseket támasztok – földreformot, a parasztok védelmét, szakszervezeteket és így tovább –, már tudom, hogy megbuktam. Mert az ENSZ közgyűlésében az uralkodó nyugati államok és azok konszernjeinek szava számít, nem a maja parasztoké. Könyvem ezért a lelkiismeretem megnyugtatójának eszköze. Ha már nem tudok segíteni, legalább elmondom, mi van, és hangot adok ezeknek az embereknek.

Wolf Südbeck-Baur

Forrás: Publik-Forum, 2010/6

Az interjúban említett könyv: Der Hass auf den Westen. Wie sich die armen Völker gegen den wirtschaftlichen Weltkrieg wehren [A Nyugat iránti gyűlölet. Hogyan védekeznek a szegény népek a gazdasági világháború ellen], München 2009.